

# panorama

inforegio

35

Efterår 2010



## Mod mere social inklusion –

regionalpolitikens bidrag

## LEDER

Dirk Ahner

3

## OVERBLIK

Mere social inklusion: et regionalt perspektiv

4-6

## INTERVIEWS

Karima Delli – Fintan Farrell – Paul Bevan

7-9

## DET EUROPÆISKE ÅR 2010

Social inklusion, bekæmpelse af fattigdom

10

## DEN EUROPÆISKE SOCIALFOND

Stoppe fattigdomscirklen

11

## UDSTØDELSE OG BYUDVIKLING

Social inklusion og samhørighedspolitik – byperspektivet

12-13

## INKLUSION OG ETNISKE MINORITETER

Social inklusion af etniske minoriteter: tilfældet romaerne  
Regionale bevillinger hjælper immigranter ind i erhverv

14-15

## JASMINE OG PROGRESS

Nye EU redskaber til at klare efterspørgslen efter mikrokredit

16

## SUNDHEDSTJENESTER OG INKLUSION

Sundhed i samfundet

17

## OMKRING EUROPA

ADGANG – Investering i unge over grænser  
IT-færdigheder – et vindue til fremtiden  
RobotDalen – Smarte assistenter til et uafhængigt liv  
Roma inklusion – kampagne for ændring  
Målrettet mod de mest udsatte i Ungarn

18-22

## BAG SCENEN

EFRU ændringer – reducere administration, frigørelse af bevillinger

23

## ET KIG IND HOS PROJEKTER

Projekter uden grænser  
Konkurrencedygtige sundhedstjenester – Longlife

24-25

26-27

## NETWORKING

Regioner for økonomisk forandring – skabe bæredygtig vækst  
Regionsudvalgets forum om udstødelse

28

## KALENDERDATOER – BLIV HØRT

Billeder (sider):

Omslag: © Europa-Kommissionen

Siderne 2, 4, 6, 7, 9, 11, 14-15, 16, 17, 21, 23, 26: © EK

Side 13: © iStockphoto

Side 14: © Open Society Institute

Side 18: © ACCES

Side 19: © Olga Posaškova

Side 20: © Inmotion Intelligence AB

Side 22: © Levente Huszti (NDA), István Kopcsik (Multicultural Pedagogical Institution)

Side 24: © Longlife – TU Berlin, tek

Side 25: © Pekka Fali

Side 26: © Committee of the Regions

Dette magasin trykkes på engelsk, fransk og tysk på genbrugspapir.

Det findes online på 21 sprog på [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/panora\\_da.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_da.htm)

De synspunkter, der præsenteres i denne publikation, er forfatterens og repræsenterer ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens holdninger



Vores Europas fremtid – som en konkurrencedygtig aktør på verdensscenen, som et sted hvor det er godt at bo, arbejde og trække sig tilbage i, som en social model der bliver efterlignet så langt væk som Brasilien – afhænger af vores evne til at gøre det muligt for alle vores borgere at blive et aktivt, respekteret og fulgyldigt medlem af vores samfund. 2010 – Det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse – fremhæver behovet for at skabe et mere inklusivt Europa som et vitalt element i en vedvarende økonomisk vækst, flere og bedre jobs og social samhørighed.

Disse mål støttes af de handlinger, der finder sted i EU's samhørighedspolitik med finansielle instrumenter såsom den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRU) og Den Europæiske Socialfond (ESF). Disse to centrale instrumenter retter sig mod støtte til forskellige programmer, fra forbedret transport infrastruktur som åbner underudviklede områder for nye muligheder, til arbejdet med at fremme livslang læring. Panorama præsenterer seks projekter fra forskellige steder i Europa som viser hvordan EFRU udgifter støtter sårbare sektorer i vores fællesskab med at bekæmpe risikoen for udelukkelse.

Hvad er samhørighedspolitikens rolle i at afbøde fattigdom og udelukkelse? Hvad gøres der for at puste liv i tilbagestående områder i vore byer? Hvor gode er eksisterende forordninger til at ændre Europas ansigt. Udover at overveje disse spørgsmål interviewer vi også tre centrale figurer inden for området social inklusion og finder ud af hvad de mener prioriteterne skulle være.

Europa 2020 er en strategisk vision for Europa i det 21. århundrede. Det viser hvordan EU kan komme stærkere ud af den økonomiske krise og hvordan den kan vendes til en smart, bæredygtig og inklusiv økonomi der skaber høje beskæftigelsesniveauer, produktivitet og social samhørighed.

Samhørighedspolitik, der opererer på stedet, der hvor mennesker er, spiller en central rolle i at nå 2020 strategiens mål, ved at sikre at de der risikerer udelukkelse ikke bliver ladet tilbage i vejkanten. Det er i regionerne at den fulde fordel af et virkeligt deltagende samfund først vil blive mærket.

**Dirk Ahner**

*Generaldirektør for regionalpolitik*

# MERE SOCIAL INKLUSION: ET REGIONALT PERSPEKTIV

**EU har udnævnt 2010 til året for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Dette nummer af Panorama kigger på dette emne og ser nærmere på hvordan aktioner, der finansieres af regionalpolitikken, fremmer EU's mål om et inklusivt, produktivt samfund.**

## Hvad er årets mål?

At forny EU's forpligtelse til at bekæmpe fattigdom og social udstødelse er et af de centrale mål bag dette års udnævnelse. Med de udfordringer som vi står over for – klimaændringer, EU's demografiske profil for blot at nævne to – og den nuværende økonomiske krise der stadig er tydelig, er det klart at Europa ikke har råd til et samfund der efterlader duelige og villige mennesker i vejkanterne.

Året er en opvågning idet det søger at udfordre stereotyper og at give en stemme til de, der lever udstødt og i fattigdom. Ved at styrke EU's principper om partnerskab og solidaritet starter 2010 med direkte at tackle fattigdommens årsager og at gøre det muligt for alle at spille en hel og aktiv rolle i samfundet. Det vil også forbedre koordineringen mellem eksisterende programmer og initiativer, der bekæmper fattigdom og social udstødelse.

## Fattigdomsreduktion – nøglen til at bekæmpe udstødelse

Det regionale udviklingsniveau har en afgørende betydning for fattigdommen inden for et land. De seneste beregninger for risiko for fattigdomsindkomstrater viser at samhørighedspolitikfinansiering er koncentreret i lande og regioner hvor den relative fattigdom er størst. Fonden finder sine mål.

Fattigdomsreduktion er ikke samhørighedspolitikens vigtigste mål, ligesom den heller ikke er rettet mod at forandre nationale velfærdssystemer, men den retter sin finansiering mod projekter der fremskynder udvikling, fremmer lige muligheder, forbedrer livskvalitet og udvider jobmuligheder, der alle reducerer risiko for fattigdom raten.

## Hvordan regionalpolitikken fremmer EU's mål

EU's regionalpolitik vil klare de økonomiske og sociale forskelle mellem regioner for at fremme en harmonisk, balanceret og bæredygtig udvikling af De Europæiske Fællesskaber. Artikel 158 i EF traktaten siger at Fællesskabet "stræber navnlig efter at formindske forskellene mellem de forskellige områders udviklingsniveauer og forbedre situationen for de mindst begunstigede områder eller øer, herunder landdistrikter."

Disse er svære mål at opnå, når man tager EU regionernes store forskelligartethed med hensyn til geografisk størrelse og beliggenhed, indkomstniveau og politisk vigtighed i betragtning. EU udvidelserne har også medført bemærkelsesværdige

### HVEM ER MEST UDSAT?

De, der har den største risiko for fattigdom, er ældre, store og enlig forælder familier, børn og unge, de handicappede og de etniske minoriteter herunder Europas 10 til 12 millioner store Roma samfund. På tværs af alle disse grupper er kvinder mere udsat for fattigdom og social udstødelse end mænd.

forandringer – forskellene mellem de nuværende 27 EU medlemsstater er nu dobbelt så stor som dem inden for de 15 EU medlemsstater før 2004.

Samhørighedspolitikens nuværende praksis, der baserer bevillinger på BNP/indbygger, giver flere bevillinger til regioner med en stor andel af befolkningen i absolut fattigdom.

I nogle lande går det tilsyneladende godt og alligevel er der lommer hvor mennesker har en stor risiko for fattigdom. I mindre udviklede lande ser fattigdommen ud til at være mindre i hovedstadsregionen. I andre lande har hovedstadsregionen større andele af fattigdom, de mere velstående husholdninger er flyttet ud.

De mindre udviklede samhørighedslande modtager størstedelen af samhørighedspolitikens bevillinger og har tydeligt en meget større andel af mennesker der er materielt dårligt stillede (et fattigdomsmål der indikerer at mennesker mangler tre eller flere ud af ni basale fornødenheder).

Samhørighedspolitikken adresserer også koncentrationer af relativ fattigdom i mere udviklede lands konvergensregioner. Mere støtte til regioner såsom Wales i Det Forenede Kongerige, dele af Wallonien i Belgien og Syditalien og Sydspanien, viser at nogle bevillinger er målrettede mod at hjælpe disse regioner med at adressere fattigdom.

Det regionale mål for konkurrenceevne og beskæftigelse adresserer emnet fra en anden vinkel, idet det inddrager større gennemsnitlige arbejdsløshedsprocenter og lave uddannelsesresultater, der korrelerer tydeligt til både relativ og absolut fattigdom.



## EFRU og ESF – arbejder sammen

Det er vigtigt at investere i den nødvendige social og arbejdsmarkeds- og økonomiske infrastruktur for at gøre det muligt for mennesker, der bor i udsatte samfund, at drage fordel af de uddannelses og beskæftigelsesmuligheder der findes andre steder. EFRU bevillinger kan udgøre et centralt bidrag på dette område ved at støtte udviklinger, der sætter individer i stand til at få adgang til disse muligheder.

Erhvervsstøtte er især målrettet mod små og mellemstore virksomheder og nye virksomheder.

“Vi har overbevisende dokumentation for at støtte fra Den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRU) medførte øgede investeringer i virksomheder og en større forsknings og udviklingsaktivitet. For eksempel var F&U investeringer per ansat i Thüringen i Østtyskland næsten to en halv gange større i støttede virksomheder. Det viser en tydelig løftestangeffekt,” forklarer Dirk Ahner, Generaldirektør for Regionalpolitik.

Investeringer fra Den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRU) resulterer i bedre jobs og større adgang til uddannelse, ved at støtte:

- Lokalt baserede jobformidlingsprogrammer, der vil matche udsatte individer med beskæftigelsesmuligheder
- Fornyelse af udstyr og forbedring af lokalt baserede erhvervsuddannelses/lærings og e-færdighedscentre
- Sikre transportcentre der kan forbinde områder med behov med dem med muligheder
- Investeringer i øget lokal adgang til IKT faciliteter i lokalsamfund

Fra 2007–13 vil EU investere 347 milliarder €, eller 35,7 %, af Fællesskabsbudgettet via samhørighedspolitiske instrumenter, for at støtte regionale vækststrategier og stimulere jobskabelse. På den måde bidrager samhørighedspolitikken til at bringe mennesker ud af fattigdom.

ESF bevillinger støtter den vedvarende integration af udsatte og mennesker med handicaps i arbejdsstyrken. Aktiviteter til at opnå dette omfatter:

- Rådgivning og uddannelse der er tilpasset de udsatte og handicappedes særlige behov
- Skabe veje for integration og indgang til beskæftigelse, og jobskabelse for udsatte og handicappede mennesker i samfundsøkonomien
- Støtte til udsattes og handicappede personers iværksætterånd
- Bevidsthedskampanjer for at bekæmpe diskrimination, forandre adfærd og fremme forskellighed på arbejdspladsen.

## EFRU tilpasser sig til behovene

Men det handler ikke kun om jobs. EFRU blev i maj 2010 udvidet til at begrænse segregationen af marginaliserede samfund der lever under dårlige boligforhold. Ændringerne i forordningerne blev lavet med henblik på at udvide den økonomiske og sociale samhørighed. Støttetilgængeligheden dækker nu renoveringer og ændret anvendelse af eksisterende bygninger der ejes af offentlige myndigheder eller almennyttige aktører. Begrænsede interventioner for udskiftning af eksisterende boliger, herunder ved nybyggede boliger, bør også overvejes som en støtteberettiget udgift.

## Og effekten?

EFRU og Samhørighedsfonden har et stærkt fokus på at fremme regioners og medlemsstaters økonomiske udvikling. Dette er en af de vigtigste måder at bekæmpe social udstødelse – stimulering af den økonomiske aktivitet der vil skabe flere og bedre jobs.

De seneste evalueringer viser fondenes succes med at stimulere vækst og jobs. To forskellige makroøkonomiske modeller konkluderer begge at fondene havde en substantiel effekt på økonomisk vækst især i konvergensregioner i perioden 2000 til 2008. Medlemsstater rapporterer om skabelsen af cirka 1 million jobs gennem erhvervsstøtten i perioden 2000-06.

En betydelig del af EFRU ressourcerne går også til social og arbejdsmarkeds- og territorial og miljømæssig samhørighed. De støttede projekter omfatter forbedring af eller etablering af forskellige former for social infrastruktur og oprydning og renovation af landsbyer i landområder, indre byområder, gamle industribygninger og historiske monumenter.

De seneste beregninger viser at .... samhørighedspolitikfinansiering finder sine mål

Denne type projekter, herunder de der skal forbedre turistfaciliteter, absorberede næsten en tredjedel af de samlede EFRU bevillinger til mål 1 regioner og 36 % af totalen i mål 2 i perioden 2000-06, med lignende bevillinger i den nuværende periode 2007-13.

Evalueringer af perioden 2000-06 konkluderer at miljømæssige infrastrukturprojekter havde tydelige resultater. For eksempel blev et betydeligt antal husholdninger i dårligere stillede områder forbundet til rene drikkevandsforsyninger eller hovedkloaksystemer (14 millioner mennesker blev forbundet til forbedrede vandforsyninger; 20 millioner yderligere til spildevandsanlæg).

Resultatet? Byer og landsbyer overalt i Europa, herunder nedkørte, post-industrielle områder og forfaldne indre byer er nu mere attraktive områder som man kan bo, besøge og arbejde i.

Mens der ikke er et anerkendt sæt af indikatorer, som man kan anvende til at kvantificere sådanne effekter, eller data, konkluderer evalueringerne, at disse projekter utvivlsomt har forbedret levestandarden og livskvaliteten, samt den territoriale balance ved at opmuntre mennesker til at bo i de berørte områder og flere virksomheder til at placere sig der.

**HØJTEKNOLOGI NÅR HJERTET I DET LANDLIGE FRANKRIG**

Auvergne regionen, et landområde og isoleret, er ikke desto mindre den første i Frankrig der tilbyder højhastigheds internetforbindelser til hele sin befolkning, takket være EFRU som del af målet for regional konkurrencedygtighed og beskæftigelse. Dette projekt, der vandt RegioStars prisen i 2010, er en velkommen udvikling for regionen, der har set en nylig tilgang af unge mennesker der flytter til området og etablerer deres forretninger.

Cecile Hesse og Gael Romier er to unge fotografer der er flyttet Auvergne. Da de først ankom kunne det at sende et billede til en kunde tage så lang tid som 20 minutter blot for et billede. Den nye højhastigheds bredbåndsforbindelse gør processen øjeblikkelig. "Det har gjort det muligt for os at udvikle vores virksomhed og, først og fremmest, blive i vores region", forklarer Hesse.

Regionen er blevet genoplivet siden 2009 med alle former for initiativer der dukker op såsom det i folkeskolen i byen Mazayes, hvor børn har skabt deres eget skolewebsted. Skoleinspektør Etienne Anquetil er ikke i tvivl om at både børn og forældre er glade for at se at deres skole endelig indhenter dagens samfund.

Effekten af øjeblikkelig, universel adgang har omformet alle sektorer – sundhed, økonomien, uddannelse og turisme har alle nydt godt af det.

Bredbånd i Auvergne, fra 2006-09

Samlet budget: 38 500 000 €

**EFRU: 26 %**



René Souchon (til højre), formand for Auvergnens regionale råd, modtager RegioStars prisen af Kommissær Hahn

## KARIMA DELLI

MEP



**Karima Delli er medlem af Den Grønne Gruppe/ Den Europæiske Fri Alliance, medlem af det regionale udviklingsudvalg, næstformand i URBAN Intergroup, og medlem af kollektivet Sort Torsdag (Jeudi Noir).**

*Hvad håber du at det europæiske år til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse vil opnå?*

EU vil ikke løse fattigdom og social udstødelse på et år. Men efter den fejlslagne Lissabonstrategi er dette års mål at synliggøre de 84 millioner mennesker der er krisens ofre, især de arbejdende fattige, og de der arbejder dag efter dag for at hjælpe udstødte og marginaliserede mennesker med at leve et værdigt liv. Herefter håber jeg vi vil være i stand til at tackle fattigdom ved at overbevise Europa-Kommissionen om at udarbejde et forslag til rammedirektiver om minimums indkomst og om bekæmpelse af diskrimination, at forsvare den universelle adgang til tjenester og at få anerkendt retten til bolig i alle medlemsstater.

*Hvordan ser du din rolle i at adressere fattigdom og social udstødelse?*

Jeg tror at vores rolle, som medlemmer af Europa-Parlamentet, er at give en stemme til de der oplever fattigdom, og til alle de organisationer der arbejder med at bekæmpe fattigdom og som er dem der implementerer løsninger i hverdagen. Som jeg altid siger, vi skal ikke lave politik for folk, men med dem. Dette europæiske år skulle give os muligheden for at samle bedste praksis i bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse, og at vise at der er håb for de mest udsatte mennesker. Derudover synes jeg, som økolog, at vi er nødt til at råbe alarm, ikke kun overfor sociale uligheder, men også overfor miljømæssig uretfærdighed. Efter de fejlslagne københavnerforhandlinger er dem der kommer til at betale prisen for klimaændringer de fattigste, i de dårligste boliger og de mest usikre mennesker.

*Hvordan vil de nylige ændringer til EFRU forordningerne med hensyn til boliger i marginaliserede samfund og promovning af energieffektive bygninger bidrage til at bekæmpe fattigdom og social udstødelse?*

Denne nye forordning er det bedste eksempel på det jeg omtalte vedrørende forbindelsen mellem bekæmpelsen af klimaændringer og social udstødelse. Den repræsenterer et vigtigt fremskridt i forbedringen af levevilkårene for udsatte befolkninger, i og med at den gør det muligt at lave EFRU projekter for renovering og byggeri af boliger og for at bekæmpe energimangel i alle medlemsstater. Dette forslag har været længe ventet af dem der kæmper for respekten for marginaliserede samfunds integrationsrettigheder, og i særdeleshed Romaerne.

Men vi må ikke stoppe nu hvor det går godt. Vi vil være meget opmærksomme med henblik på den reelle brug af disse bevilninger, da de ikke må medføre udstødelse af marginaliserede samfund fra bycentrene af ejendomspekulation ved en eksplosion af leje og lejeafgifter.

Vi er nu nødt til at sikre at alle interessenter vil blive involveret i byregenereringsprojekter, herunder lokale myndigheder, offentlige investeringsbanker, og europæiske netværk såsom Borgmesterpagten, så at alle udsatte grupper virkelig modtager tilstrækkelige bevillinger og ydes en værdig eksistens på lang sigt.

Et vigtigt fremskridt i forbedringen af levevilkårene for udsatte befolkninger



Udstødelse føles også på landet

# FINTAN FARRELL

Direktør for EAPN (Det Europæiske Antifattigdomsnetværk)



**Fintan Farrell blev udnævnt til direktør for Det Europæiske Antifattigdomsnetværk (EAPN) i 2002. Han havde inden da været formand for netværket fra 1996 til 2000. Han har også været formand for den sociale platform og formand for EU Civilsamfundskontaktgruppen.**

*Hvad håber du at det europæiske år til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse vil opnå?*

Det er håbet at året kan engagere folk til at reflektere over hvilken slags samfund de ønsker at skabe og at formidle budskabet om at mere lige samfund er bedre for alle. Året kommer i en krisetid. Det ser ud som om at fattige mennesker vil blive bedt om at bære omkostningerne.

Det er nødvendigt tydeligt at identificere fattigdom og social udstødelse som vigtige udfordringer der skal adresseres af Europa 2020 strategien. Vi er også nødt til at tackle fattigdommens årsager og gøre det forståeligt at reduktionen af velstandsuligheder gennem effektive omfordelingsmekanismer er en forudsætning for at levere et bedre og mere fair EU.

Året skulle også handle om at få et fundament på lokalt og nationalt niveau gennem et mere konsistent engagement i, og støtte til, antifattigdoms ngo'er fra offentlige myndigheder.

*Hvordan ser du din rolle i at adressere fattigdom og social udstødelse?*

EAPN vil forsvare de menneskers interesser, der oplever fattigdom, ved at påvirke relevant EU politik og programmer. Netværket vil overvåge hvordan fattigdom og social udstødelse bliver adresseret i implementeringen af Europa 2020 strategien og 'Platformen mod fattigdom'. Det vil også vurdere hvordan beskæftigelsespolitik bidrager til at skabe et inklusivt arbejdsmarked og hvordan Strukturfonde bliver anvendt til at levere en inklusions dagsorden. Som middel til at opnå dette giver vi ngo'er muligheder for at dele erfaringer om hvordan denne politik og programmer bliver leveret på stedet og at foreslå nye områder for EU aktion. Direkte deltagelse af mennesker der oplever fattigdom er centralt for det fortsatte arbejde i EAPN.

*På hvilke måder kan samhørighedspolitik bidrage til Europa 2020 målet om at have løftet 20 millioner mennesker ud af fattigdom i 2020?*

For at nå målet om at have flyttet 20 millioner mennesker ud af fattigdom i 2020, bør samhørighedspolitikken anvendes som et redskab der skærer igennem for at sikre social inklusion. EFRU og ESF bør anvendes på en mere innovativ og komplementær måde for virkelig at opfylde de mest udsatte gruppers behov og bør være tilgængelige for ngo'er. EAPN ville derudover gerne se en forandring fra den nuværende vækst og job model til en der kommer sårbare mennesker til gode gennem aktiv inklusion, social innovation, nye sociale tjenester, grønne jobs og teknologier, der er tilgængelige for dem der er længst væk fra arbejdsmarkedet.

Mens Strukturfondsbevillinger har fået et særligt fokus i Europa 2020, bør alle EU finansielle instrumenter blive mobiliseret for at bidrage til opnåelsen af det foreslåede fattigdomsreduktionsmål der er fastsat i strategien. Et specifikt EU finansielt instrument skulle levere på de tre kernemål: adgang til rettigheder, især i forhold til overkommelig adgang til offentlige kvalitetstjenester, social inklusion, der især er fokuseret på at udvikle integreret social inklusion; og deltagelse af nøgleaktører.

#### FIND UD AF MERE

<http://www.eapn.eu/index.php?lang=en>

» Bør samhørighedspolitikken anvendes som et redskab der skærer igennem for at sikre social inklusion «

De Tre byer initiativet – genskaber dele af Yorkshire og Humberside i Det Forenede Kongerige





# PAUL BEVAN

EUROCITIES Generalsekretær



**EUROCITIES er netværket for Europas store byer. Etableret i 1986, styrer foreningens 140 medlemmer 25 % af EU befolkningen. Paul Bevan blev generalsekretær i november 2008 efter en karriere i ledende roller i Det Forenede Kongeriges lokale og regionale råd.**

*Hvad håber du at det europæiske år til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse vil opnå?*

Dette europæiske år må øge bevidstheden om at bekæmpelse af fattigdom ikke blot drejer sig om altruisme. Europas befolkning er vores største aktiv – vores humane kapital. Europa 2020 strategien anerkender at vi ikke kan konkurrere i den globale økonomi hvis vi ikke udnytter dette potentiale fuldt ud. Investeringer i færdigheder, kvalitetsjob og social inklusion giver en tydelig økonomisk gevinst, lige som de direkte forbedrer vore borgeres livskvalitet.

*Hvordan ser du din rolle i at adressere fattigdom og social udstødelse?*

Fattigdom og udstødelse er overvejende et byfænomen. Selv Europas rigeste byer har høje afsavnsniveauer, der ofte er koncentreret i særlige kvarterer. Det er grunden til at EUROCITIES har rettet sin 2010 kampagne mod at øge bevidstheden om fattigdommens bymæssige dimension.

Bystyrer er godt placerede til at forvalte disse problemer ved at tage en multidimensional tilgang. Uddannelse og erhvervsuddannelse, bistand med jobsøgning, erhvervsrådgivning, bedre boliger, forbedret sundhed, social og arbejdsmarkedsmæssig og familiestøtte, offentlig transport, et forbedret miljø, borgerdeltagelse – al dette skal organiseres på en integreret måde for at opnå virkeligt vedvarende forandringer i så forfaldne områder. Denne konklusion var tydelig på 'Byer imod fattigdom og udstødelse' arrangementerne som EUROCITIES holder overalt i Europa.

Men i praksis er fattigdom og udstødelse formentlig de største udfordringer for enhver borgmester. Motivering af borgere, ngo'er og virksomheder, koordinering af forskellige agenturer og at finde nye måder at arbejde på kræver alle virkeligt politisk lederskab. Og det er også ressourceintensivt. EUROCITIES fremmer ikke blot udveksling af erfaring mellem medlemsbyerne; vi arbejder også for større magt til bystyrer for at tackle disse komplekse problemer.

*Hvordan kan europæiske byer bruge samhørighedspolitikken til at tackle fattigdom og social udstødelse?*

Den rolle som EU's samhørighedspolitik har spillet med at hjælpe byer til at udforske nye måder at tackle disse udfordringer på har været enorm vigtig. Bystyrer har været i stand til at vise at denne integrerede tilgang er afgørende for at opnå varig succes. Med udviklingen af den økonomiske krise er de udfordringer, som vores byer står over for, større end nogen sinde før.

Tre fjerdedele af Europas befolkning lever i byer og 85 % af EU's BNP skabes i byer, så prospektet for en bæredygtig europæisk genopretning uden velstående byer er utænkeligt. Hvad enten vi lever i en storby eller ej, så er det i vor alles interesse at Europas byer fortsat tiltrækker investeringer og kan generere innovation og velstand. Samhørighedspolitikken har muligheden for at spille en central rolle med at levere Europa 2020 målene ved at støtte fortsat byrenæssance og social samhørighed i hele unionen

**FIND UD AF MERE:**

<http://www.eurocities.eu/main.php>

Regionale bevillinger hjælper med at finansiere et interaktivt erhvervsuddannelseskursus i bilmekanik på Malta



» Investeringer i færdigheder, kvalitetsjob og social inklusion giver en tydelig økonomisk gevinst «

# SOCIAL INKLUSION, BEKÆMPELSE AF FATTIGDOM

**På baggrund af den værste sociale krise i sin historie, præsenterer Det europæiske år 2010 sig som en mulighed for at skabe momentum, udvikle nye partnerskaber og gøre noget. Det at der findes fattigdom i en af verdens rigeste regioner er intet mindre end alvorligt. På trods af en samlet stigning i levevilkårene i de sidste tiår lever næsten 84 millioner europæere – 17 % af EU's befolkning – under fattigdomsgrænsen i dag.**

## Trække på alle kilder

At klare den udfordring råber på en omfattende tilgang, herunder bedømmelsen af strukturelle og individuelle faktorer, anvendelse af en bred vifte af værktøjer, og mobilisering af regionale og nationale aktører. En sådan multidimensional tilgang har været central i EU's aktion. 'Social Europa' har taget form gennem årene ved en række politikker og programmer der støtter jobskabelse og bedre arbejdsbetingelser, fremmer uddannelse og social og territorial samhørighed, og bekæmper diskrimination.

EU har ikke siddet tilbagelænet og ventet på at 2010 skulle komme før man tacklede fattigdomsudfordringen. Medlemsstaterne lancerede i 2010 en innovativ, fælles strategi for social inklusion, hvor man så dem definere nationale planer og fælles mål, og lære af hinanden på vigtige områder såsom børnefattigdom, minimumsindkomst og hjemløshed.

## Der er givet en ny fremdrift til at kæmpe denne kamp

Der er dog brug for at gøre mere: Det Europæiske År 2010 vil bygge på eksisterende redskaber og skabe momentum for aktion ud over Europa. Fire tværfaglige mål ligger centralt i kampagnen:

- Øge bevidsthed, ved at fremme en bedre forståelse for fattigdommens virkelighed i dagens Europa, udfordring af stereotyper og fremhæve måder til at klare fattigdom.
- Spredte budskabet om at bekæmpelse af fattigdom er en fælles interesse og et fælles ansvar og fostre offentlige og private aktørers forpligtelse.
- Få folk til at handle og skabe ny fremdrift fra lokalt og europæisk niveau.
- Støtte den aktive deltagelse af mennesker der oplever fattigdom og en bedre anerkendelse af deres ret til et værdigt liv.

Der deltager i alt 29 lande, der har udviklet nationale programmer i partnerskab med interessenterne (ngo'er, sociale partnere, fonde, regionale og lokale myndigheder).

Der forventes mere end 1 000 initiativer rundt om i Europa, fra konferencer, solidaritetskæder og debatter i skoler til uddannelsesprogrammer for medier, interaktive spil, og tests af nye politikprogrammer.

Europa-Kommissionen koordinerer en europæisk kampagne der bliver bygget omkring informationsredskaber (websted, publikationer, video materiale...) og hovedaktiviteter: et kunstinitiativ (der bringer kunststuderende, ngo'er og fattige i Europa sammen), journalist konkurrence for den audiovisuelle og skrevne presse, og 'fokusuge' i midten af oktober med seminarer og forummer. Den afsluttende konference vil blive organiseret af det belgiske formandskab i december.

En mængde andre aktiviteter bliver planlagt af ngo'er og andre interessenter der har været virkelig involveret i denne kampagne, samt andre europæiske institutioner og organer: Det Europæiske År 2010 er et fælles projekt, hvor alle interesserede parter har en rolle at spille.

Målestokken for Det Europæiske År 2010's succes vil imidlertid være dets evne til at påvirke den politiske dagsorden i medlemsstaterne og på EU niveau. Det Europæiske Råd enedes i juni 2010 om målet at fjerne 20 millioner mennesker fra risikoen for fattigdom og social udstødelse, som en del af Europa 2020 strategien. Dette vigtige skridt vil derfor have brug for at blive fulgt op af langsigtet, vedvarende handling på alle niveauer.

### FIND UD AF MERE:

[www.2010againstopoverty.eu](http://www.2010againstopoverty.eu)



# STOPPE FATTIGDOMSCIRKLEN

**Den Europæiske Socialfond investerer i at hjælpe mennesker med at komme i arbejde og ud af fattigdom. EU vil som en del af sin 10 års økonomiske strategi fokusere på at bekæmpe fattigdom og give mennesker en bedre chance i livet.**

Mens nationale regeringer arbejder sammen om at etablere særlige foranstaltninger, såsom minimum indkomst programmer, er fattigdom og social udstødelse Europaomspændende problemer. At håndtere dem er en vigtig del af EU's forpligtelse til at bygge et rigt og inklusivt samfund, hvor individet får ret til at have et værdigt liv og tage aktivt del i samfundet.

## Bedre livschancer

Gennem sin 10 årige økonomiske strategi, Europa 2020, placerer EU fattigdomsbekæmpelse højt på sin prioritetsliste. Et stærkt redskab i denne kamp er Den Europæiske Socialfond (ESF), som skal udøve en varig, positiv indflydelse på individers livschancer.

Det er præcist via dette program at 3 500 arbejdsløse roma beboere i Trebišov, Slovakiet, får en hjælpende hånd. Et ESF støttet projekt beskæftiger roma arbejdere med at renovere en lokal skole, der vil have plads til mere end 600 roma elever. Dette eksempel er et af mange på hvordan ESF bistår EU lande med at gengive mennesker deres uafhængighed og værdighed.

## Bekæmpe fattigdom og social udstødelse

Under det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, bliver der taget foranstaltninger til at øge bevidstheden om en virkelighed, der ikke alene er skadelig for økonomien, men som også ødelægger individuelle liv. ESF hjælper medlemslandene i deres bestræbelser på at adressere denne udfordring. Det er tydeligt at handling er nødvendig på alle niveauer, og ESF vil fortsætte med at spille en central rolle.

Det er ikke kun romaer, der befinder sig i samfundets yderkant, 84 millioner mennesker risikerer social udstødelse i Europa. Og, det kan være svært at tro, en ud af seks europæere lever under fattigdomstærskelen. Så mange som syv millioner mennesker i Europa overlever for mindre end 5 € om dagen. For at tackle dette, bliver en sum på omkring 76 milliarder € (en sjettedel for sociale inklusionsinitiativer) investeret i projekter der vil:

- hjælpe arbejdsløse med at komme i arbejde ved at give dem de nødvendige færdigheder
- bekæmpe diskrimination og gøre det muligt for udsatte grupper at deltage på arbejdsmarkedet og blive aktive medlemmer af samfundet
- tilbyde erhvervsuddannelse og almen uddannelse så handicappede personer kan opnå færdigheder og kvalifikationer
- opmuntre arbejdere og virksomheder til at tilpasse sig økonomiske forandringer
- fostre partnerskaber for en bedre arbejdsplads og bedre jobs.

### FIND UD AF MERE:

[http://ec.europa.eu/employment\\_social/esf/index\\_da.htm](http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_da.htm)

» Så mange som syv millioner mennesker i Europa overlever for mindre end 5 € om dagen «

EU markerer den internationale romadag den 8. april 2010



## SOCIAL INKLUSION OG

## SAMHØRIGHEDSPOLITIK – BYPERSPEKTIVET

**Regionalpolitik adresserer emnet om forfaldne byområder lige på. Den anden runde af URBAN samfundsinitiativet, 'URBAN II', udvalgte områder der stod over for en bred vifte af sociale og økonomiske udfordringer, herunder arbejdsløshed (et gennemsnit på 17 % i URBAN II) og et fattigt bymiljø.**

URBAN II støttede 70 programmer i EU-15, der involverede en befolkning på 2,2 millioner. Samhørighedspolitik bidrog med 754 millioner €, og den samlede sum steg til 1,6 milliarder € med bevillingerne fra de berørte lande og regioner der skulle matche EU's investeringer.

#### HVAD ER DER BLEVET OPNÅET?

- Af de 108 000 uddannede personer, hvoraf mere end halvdelen kom fra udsatte grupper og blev hjulpet med at overkomme analfabetisme og fortsætte deres uddannelse eller at træde ind på arbejdsmarkedet for første gang.
- Omkring halvdelen af programmerne (8 ud af 15 case studies) så effekter fra ydelsen af yderligere eller nye sociale tjenester og ressourcer. URBAN II blev anset for at have været afgørende for tilbuddet af bedre sociale tjenester (for eksempel, ved at bygge eller renovere sociale centre der tilbød information, rådgivning, vejledning og anden støtte til borgere).
- 247 sikkerhedsprojekter for at reducere kriminalitet på lokalt niveau. Disse projekter havde omfattet gadevagter, overvågningskameraer, landskabs og gadebelysning, der blev givet i samarbejde med lokalsamfundsgrupper og kvartervagter.
- 593 initiativer til at opbygge samfundskapacitet. I et tilfælde (Burnley i Det Forenede Kongerige), førte det til 134 mennesker der blev involveret i ledelsen af lokalsamfund.

### Lokal udvikling og lokalt partnerskab

En slående konklusion fra ex post evalueringen af URBAN II er at projektets succes ikke var afhængig af det behandlede tema eller det specifikke instrument. Succesfulde projekter var karakteriseret ved lokalt lederskab og lokalt ejerskab. De blev udvalgt i tråd med lokale behovsopfattelser, med engagement fra lokale aktører og leveret i partnerskab med lokale. Projekter uden succes var normalt pålagt fra oven, med lille lokalt ejerskab og involvering.

Mere end 80 % af de lokale partnerskaber kunne karakteriseres som inklusive, der involverede en bred vifte af aktører såsom lokalsamfundsgrupper, den private sektor, beskæftigelsesagenturer, uddannelsesudbydere, udviklingsagenturer, politi og

sundhedspersonale. Den frivillige sektor førte også til 10 % af projekterne og var involveret i implementeringen af mange flere. Det havde en afledt effekt på at opbygge lokale partnerses kapacitet for andre projekter på længere sigt.

Den Europæiske Union spillede en rolle i kapacitetsopbygning, ikke mindst gennem URBACT netværket for erfaringsudveksling.

#### FOR MERE INFORMATION:

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/evaluation/expost\\_reaction\\_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/expost_reaction_en.htm)

### URBAN II – udfordringer og løsninger

Alle programmer var i områder der led under betydelige økonomiske, sociale og fysiske problemer. Selv om alle havde forskellige lokale sammenhænge, og inden for disse en bred vifte af udfordringer, arbejdede mange programmer med afindustrialiseringens symptomer (ubenyttede grunde, høj arbejdsløshed, dårlig erhvervs vækst og de dermed forbundne sociale problemer).

Programmerne ville tackle alle disse udfordringer på en integreret og holistisk måde. Programmerne kan dog grupperes i 2 store klynger:

- en social og økonomisk regenereringsgruppe der består af 40 programmer der fokuserede særligt på et af eller (sædvanligvis) begge disse temaer, med mindre investeringer i fysisk infrastruktur
- en fysisk regenereringsgruppe der består af 30 programmer der især fokuserede på dette tema, med mindre investeringer i økonomiske og social- og arbejdsmarkedsmæssige projekter.

**Fysisk regenerering** – URBAN II hjalp med at vende bymæssigt forfald, skabte transportknudepunkter og nye transportfaciliteter, udviklede nye samfundsfaciliteter (museer, biblioteker, og vuggestuer) og forbedrede offentlige områder. De fleste af disse ændringer forbedrede områdets tiltrækningssevne.

**Økonomisk regenerering** – projekter satte gang i iværksætterier og støttede virksomhedsskabelse og vækst og (mindre) udvikling af industriområder. Støtte folk til beskæftigelse var et andet centralt aspekt af URBAN II foranstaltninger.

**Social regenerering** – projekter hjalp med at reducere kriminalitet, forbedre uddannelsespræstationer, forbedre lokales færdigheder og støtte udsatte grupper (især unge) på forskellige måder.

Social udstødelse var en central faktor der påvirkede mange centrale demografiske gruppers liv og muligheder i de fleste URBAN II programområder. Kvinder, yngre og ældre mennesker, beboere fra etniske minoritetsgrupper, og asylansøgere og flygtninge oplevede alle en eller anden form for social udstødelse eller handicap.

## Et redskab i kampen mod udstødelse

Ex post evalueringen bemærkede at de fleste URBAN programmer støttede projekter der tacklede arbejdsløshed og manglende jobmuligheder. Da de fleste målområder havde meget høje arbejdsløshedsprocenter, blev dette primære problem tacklet direkte gennem investering i projekter for erhvervsuddannelse, arbejdsstyrkeudvikling, uddannelse og færdighedsforøgelse.

Næsten halvdelen af programmerne støttede projekter der adresserede problemer med kriminalitet, med et relativt stort antal narkotikarelaterede projekter og interventioner med fokus på anti-social adfærd.

Næsten en tredjedel af programmerne havde projekter for kapacitetsopbygning og styrkelse af den frivillige og lokalsamfundssektoren. Projekter støttede disse organisationer med at vokse og udvikle og blive mere robuste og vedvarende, så de effektivt kunne levere støtte til lokalsamfund.

Mange projekter rettede sig mod særlige grupper i forfaldne områder. Nøglegrupper omfattede kvinder, etniske minoriteter og (i mindre udstrækning) unge. Projekter synes derfor at prioritere de hårdest ramte i målsamfundene.

### HVORDAN FUNGERER DET – DORTMUND

De vigtigste udfordringer var høj arbejdsløshed (især blandt unge og vandrede arbejdstagere), fattigdom og risiko for udstødelse, lave uddannelsesniveauer, en ubalanceret økonomi, levevilkår under standarden og et dårligt billede udadtil. Målområdet var påvirket af en stor befolkningsudskiftningsfrekvens, med mere succesfulde beboere der flyttede ud som blev erstattet af mere udsatte grupper.

De fleste ressourcer blev rettet mod iværksætteri og beskæftigelse (42%) og fysiske og miljømæssige foranstaltninger (33%), med 15% afsat til social inklusion. Hovedprioriteterne var at skabe og bevare jobs; forbedre bystrukturen og boliger; udvikle strukturer for lejeboliger inden for handel, boliger og kultur; og fremme social samhørighed.

Programlogikken var tydelig, med tætte forbindelser mellem de problemer der var fremhævet i den grundlæggende analyse og den udviklede strategi. En undersøgelse af programområdets styrker og svagheder blev suppleret af intensive høringer af lokale partnere og beboere, og bidrog til at sikre at programmet tydeligt reflekterede lokale behov og betingelser.



# SOCIAL INKLUSION AF ETNISKE MINORITETER



## TILFÆLDET ROMAERNE

**Samhørighedspolitik spiller en vigtig rolle i at forbedre minoritetsgruppers levevilkår og integration. Den støtter gennem en bred vifte af anti-diskriminerings og inklusionspolitikker samt ved målrettede bevillinger. Det særligt sårbare romasamfund får speciel opmærksomhed: nylige skridt for deres skyld omfatter foranstaltninger til at facilitere adgang til boliger, uddannelse og startkapital samt en informationskampagne.**

I Europa lider romaer under marginalisering, social udstødelse og racisme. Undersøgelser viser at de står over for en bred vifte af udfordringer lige fra mangel på at nyde rettigheder såsom adgang til basale tjenester og beskæftigelse til meget vold der bliver startet af racistiske fordomme.

### Hvad er der på spil?

Tidligere i år præsenterede Kommissionen meddelelsen 'Social og økonomisk integration af romaer i Europa' der sætter tonen for fremtidige aktioner. Idet den fastslår at romasituationen i Europa har brug for hurtig aktion, peger den på 'fuld social og økonomisk integration'.

Dokumentet viser en klar forpligtelse til romainklusion og tydeliggør at mens der har været gjort fremskridt i løbet af de sidste to år med at give Roma problemet en mere central rolle i den politiske beslutningstagning, er eksisterende instrumenter nødt til at arbejde mere effektivt og på en mere integreret måde for at nå dette mål.

Der bliver præsenteret en del konkrete foranstaltninger for inklusion af romaer i meddelelsen. Disse omfatter målrettet anvendelse af strukturfondene og integrere romaproblemet i samhørighedspolitikens rammer.

#### FIND UD AF MERE:

Meddelelse om romaer

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0133:DA:HTML>

## Boliger – hjælpe romaer til at blive tilgodeset gennem bredere muligheder for bevillinger

Forbedring af boligvilkår er et afgørende aktionselement til fordel for romasamfund. EU's Agentur for grundlæggende rettigheder har fundet at mange bor i overfyldte skure og caravans i adskilte områder med begrænset adgang til rent vand, elektricitet og bortskaffelse af affald, og at de ikke blot står over for sundhedsproblemer på grund af dårlige hygiejniske forhold, men også en konstant risiko for tvungne udsættelser.

En ny forordning bringer håb om at denne situation kan vendes ved at korrigere den manglende matchning mellem tilgængelige EFRU bevillingsmuligheder og romasamfunds specielle leveforhold. Den udstrækkes til anvendelse af EFRU bevillinger for romaboliger i alle medlemsstater, og landdistrikter vil nu også kunne modtage bevillinger. Der vil blive gjort penge tilgængelige for bygning af nye huse samt renovering af eksisterende.

## Roma inklusion pilot projekt: en all-round tilgang til integration

Selv om boliger er et vigtigt aspekt ved integration af romaer, er der behov for fremskridt på andre niveauer for at opnå fuld inklusion. GD Regionalpolitik har lanceret et pilotprojekt der integrerer flere bekymringer:

- Tidlig børneuddannelse og omsorg fremmes gennem den 'Gode start' projektet for at forbedre adgangen til uddannelse og omsorgstjenester for romabørn på indtil seks år.
- Et større antal selvstændige bliver opnået gennem et projekt der støtter ydelsen af mikrokreditter – særligt til kvinder – for at ledsage virksomhedsskabesprojekter.
- For at øge den offentlige bevidsthed om romaproblemer bliver der gennemført anti-racisme kampagner der involverer berømtheder, som især retter sig mod sportsbegivenheder, i Italien, Rumænien, Albanien og Bulgarien.

Romaerne er unionens største etniske minoritet med de anslåede 10 til 12 millioner der bor i EU lande.

#### FÆLLESSKABSBEVILLINGER FOR UDVALGTE PROJEKTER:

Tidlig børneuddannelse og omsorg (Roma Uddannelsesfond): 1,9 millioner €

Selvstændige og mikrokredit (Polgar Fonden): 1,4 millioner €

Information og bevidsthedsskabelse (Spolu Internationale Fond): 0,9 millioner €

#### EU OG ROMAERNE, FIND UD AF MERE:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=518>

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/themes/employment/index\\_da.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/employment/index_da.htm)



## REGIONALE BEVILLINGER HJÆLPER IMMIGRANTER IND I ERHVERV

**Arabiske småkager, Thai massage, sushi... forskellige foretagender med et fælles tema – kvindelige iværksættere. Dette års Regio-Stars prisvindende mikrofinansieringsinstitut i det sydøstlige Sverige hjælper kvinder med fremmed baggrund til at starte deres virksomhed og bidrage til EU's mål om regional konkurrencedygtighed og beskæftigelse.**

“Du har momentum. Du har ideer. Du ønsker at drive en virksomhed.” Det er måden webstedet lokker kvinder der er udelukkede fra finansielle systemer til at udvikle deres egne virksomheder. Disse kvinder, der i de fleste tilfælde er arbejdsløse, kan få finansiell støtte på op til 26 000 €. Herudover er de berettiget til skræddersyet støtte på hvert trin i etableringen af virksomheden.

### Drivkraft for vækst

Omformningen af kvinders rolle, der tidligere var afhængige af social støtte, til en drivkraft for regional vækst er en af de utroligt positive aspekter ved instituttet, der åbnede sine døre den 11. september 2009. Af de 80 kvinder der har taget imod udfordringen har 15 nu lanceret deres egen minivirksomhed og der er blevet skabt 20 jobs.

Kvalificerede virksomhedscoaches rækker ud til kvinder hvis chancer for at komme ind på jobmarkedet er meget små. De skaber personlige relationer med dem, opbygger motivation og giver en sans for 'det kan jeg'. Ideer bliver fostret og vokser til at blive levedygtige virksomhedsplaner. Og der ydes endda også støtte udover opstarten for at sikre ikke blot overlevelse men også stabilitet og endda udvidelser.

Investeringerne er blevet gjort mulige ved opbakningen fra Sormlands Savings Bank, JAK Members Bank og Ekobanken, og dækker fire amter, Södermanland, Östergötland, Västra Götaland og Stockholm, i en periode på tre år.

Mikrofinansieringsinstituttet (MFI) modtog 340 000 € fra EFRU for en periode på tre.

### ÅBNE DØRE

For de kvinder der mangler netværk, en kredithistorie eller erfaring med at drive en virksomhed kan et lille lån være netop det der var nødvendigt for at få en ide startet. Det har været tilfældet for Kholoud Yamani. Oprindelig fra Jordan, ankom fru Yamani først til Sverige i 2003. Og dog på trods af hendes grad i fysik og hendes 14 års erfaring ved De Forenede Nationer, kunne hun ikke passere forhindringerne for at etablere en lille forretning i Sverige.

De, der ikke kan tale flydende svensk og som er afhængige af velfærdsydelse, har ikke adgang til de finansielle markeder i Sverige. Da hun ikke rigtig vidste hvor hun skulle begynde, kæmpede fru Yamani indtil amtsrådet anbefalede hende at kontakte MFI'et.

Fra den første samtale ændrede alt sig. Dørene åbnede. JAK Members Bank godkendte et lån på 10 000 €. Og med de penge købte fru Yamani det nødvendige udstyr og begyndte at finde sine kunder. Nu sælger hun småkager af tørrede dadler, der er lavet på recepter fra hendes hjemland Jordan. Det største gennembrud for hende var da hun blev spurgt om at fordoble sin produktion og sælge sine småkager til et af de største supermarkeder i Sverige. Hendes produktion gik fra 200 til 700 småkager per dag.

Med en treårig opfølgingsplan, modtager hun stadig støtte fra MFI'et, der hjælper hende med alle slags juridiske og finansielle bekymringer. Det er også blevet muligt at ekspandere og hendes virksomhed omfatter nu også rengøringstjenester. Der er lignende historier fra thaikvinden, Thitapha Ekberg, der åbnede en massagesalon og Wannamon Löfgren der åbnede det centrale Katrineholms første sushi restaurant.

### FIND UD AF MERE:

Mere om dette projekt kan findes på:

<http://www.mikrofinansiering.se/>



# NYE EU REDSKABER TIL AT KLARE EFTERSPØRGSLLEN EFTER MIKROKREDIT

**Mange EU institutioner har slået sig sammen for at lukke gabene i mikrokredittdelinger for iværksættere, der ikke kan gå i banken.**

**Mange af dem, der gerne ville starte en virksomhed eller udvide en eksisterende, kan ikke komme med tilstrækkelige garantier til at få et traditionelt banklån. Som et resultat heraf er det blevet anslået at den kortfristede efterspørgsel efter bevillinger som mikrokredit – lån op til 25 000 € – er 700 000 nye lån til en værdi af ca. 6,3 milliarder €.**

## Introduktion af JASMINE...

GD Regionalpolitikens svar på disse behov er et nyt instrument med navnet JASMINE (Joint Action to Support Microfinance Institutions). Etableret i fællesskab med Den Europæiske Investeringsbank (EIB) gruppe og Europa-Parlamentet, giver det både bevillinger og støtte til non-bank mikrofinansieringsinstitutioner (MFI'er). Ved at øge deres antal og udvikle eksisterende institutioners troværdighed, vil flere iværksættere få adgang til lån der vil gøre det muligt for dem at omforme deres ideer til levedygtige virksomheder.

En første investering blev tegnet inden for JASMINEs rammer i September 2009. CoopEst fonden i Belgien giver mikrofinans til MFI'er i Central og Østeuropa som har modtaget tilsagn om ca. 1,8 millioner €.

"I stedet for at skabe unødigt konkurrence med de mange bankinstitutioner der giver mikrokredit prøver vi på at opnå synergier og udfylde hullerne hvor banker ikke kan intervenere grundet de høje omkostninger der er forbundet med at følge mikro-iværksættere" forklarer Philippe Delvaux, JASMINE koordinator i GD Regionalpolitik. "Det er værd at notere at vores initiativer [...] bliver fulgt med stor interesse af banksektoren."

Det nye initiativ der komplementerer de mikrokredit tilbud der ydes gennem JEREMIE (Joint European Resources for Micro to medium Enterprises) instrumentet, omfatter en pilotfase der

involverer et begrænset antal MFI'er. Som et første skridt udvalgte det JASMINE team der blev nedsat inden for Den Europæiske Investeringsfond 15 institutioner der ønskede at forbedre eller udvide deres tjenester; ca. to gange så mange vil nyde godt af teknisk assistance i løbet af 2011 efter det andet udbud, der bliver lanceret af EIF i det sidste kvartal i år.

De udvalgte MFI'er modtager målrettet uddannelse efter en vurdering foretaget af et specialiseret kreditvurderingsbureau der fokuserer på fire områder: forvaltning, finansiel forvaltning, informationssystemernes kvalitet og risikostyring. De nyder også godt af erhvervsstøttetjenester såsom en online database, rådgivning om god praksis og adgang til en postkasse der besvarer spørgsmål vedrørende JASMINE og mikrokredit. En frivillig adfærdskodeks for MFI'er er under udarbejdelse. "Selvom den ikke vil være obligatorisk, så vi gerne at den blev en referencemanual for MFI'er," siger Delvaux.

Der er blevet øremærket bevillinger fra forskellige kilder for omkring 55 millioner € til pilotfasen.

## ...og PROGRESS

Man er ved at skabe et instrument med komplementære funktioner. PROGRESS Mikrofinansfaciliteten, der er lanceret af Kommissionens GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Ligestilling, vil komplementere JASMINE ved at forøge lånetilbuddet til arbejdsløse der vil starte deres egen virksomhed, personer der risikerer at miste deres jobs og udsatte grupper.

Den første bevillingsspulje vil blive gjort tilgængelig for finansielle formidlere for at udvide lån til modtagere, men andre finansielle produkter vil følge. I modsætning til JASMINE er PROGRESS åben såvel for banker som non-bank institutioner.

PROGRESS vil yde ind til 100 millioner € i perioden 2000-13 og forventes at løfte en multiplikatorfaktor. Faciliteten skulle blive operationel ved udgangen af 2010.

### FIND UD AF MERE:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836>

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/funds/2007/jjj/micro\\_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/micro_en.htm)





## SUNDHED I SAMFUNDET



Anvendelse af regionale bevillinger til at uddanne mennesker som omsorgsassistent for ældre i Spanien

**Rundt om i Europa bor en million børn og voksne i døgninstitutioner og institutioner for ældre i længere tid. Dette antal vil stige i takt med at befolkningen bliver ældre. Alligevel mener mange eksperter at lange ophold i institutioner skader individet. Dette er årsagen til tendensen mod 'afinstitutionisering' en mere lokalsamfundsbase ret omsorg, som Europa-Kommissionen anbefaler og som snart vil blive støttet af EU's strukturfonde.**

Akademikere og fagfolk siger, at mennesker der bor i institutioner gennem længere perioder kan få sociale og psykiske skader – selv i en velfinansieret og veldrevet institution. Man er især bekymret for institutionaliserede babyer, da de kan risikere hæmmet hjerneudvikling og forkrøblet fysisk vækst.

En løsning er at gøre det muligt for mennesker, der traditionelt bliver placeret i en institution, at have et mere 'normalt liv' i samfundet, med hjælp af målrettede tjenester. Dette anbefales af mange internationale organer og ngo'er. Dette bliver gentaget af Europa-Kommissionen, som i september 2009 adresserede det komplekse emne om reform af institutionaliseret omsorg i en ekspertrapport.

## EU er klar til at finansiere afinstitutionisering

Spidla rapporten, som er opkaldt efter den tidligere tjekkiske EU-Kommissær for sociale anliggender, havde otte anbefalinger til Europa-Kommissionen og medlemsstaterne om hvordan man bedst kunne levere afinstitutioniseringsprocessen.

### GRÆKENLAND SKUBBER PSYKIATRISK REFORM

Grækenlands mentale sundhedssystem var indtil 1980'erne institutionaliseret, centraliseret og manglede primær omsorg og revalideringsfaciliteter. Psykiatrisk behandling foregik hovedsagelig på ni psykiatriske hospitaler, der husede 9 000 mentalt syge patienter. Men disse institutioner kunne ikke give den moderne omsorg som folk havde behov for, som det blev fremhævet af en international ekspertgruppe.

Den græske regering begyndte at reformere sit psykiatriske behandlingssystem i overensstemmelse med EU Forordning nr. 815/84. Blandt målene var afinstitutionisering, et samfundsomsorgssystem og mere uddannelse for mentale sundhedsmedarbejdere. Fire psykiatriske hospitaler er blevet lukket og nye boligfaciliteter er blevet skabt. Men mangel på finansiering, en demoraliseret stab og andre problemer i Grækenlands psykiatriske behandlingssektor truer den langsigtede reform.

Den anbefalede tydeligt at EU's strukturfonde skulle prioritere investeringer i samfundsbase rette tjenester højere end i institutioner. Dens implikationer bliver nu bredt diskuteret i Kommissionen.

### Hvem er med?

Bulgarien afinstitutioniserer omsorgen for forældrelose, uden at vente på en EU politik til at udkrystallisere dette emne. I 2009 slog syv forskellige ministre sig sammen om at koordinere en ny børneomsorgsgruppe. I februar i år godkendte landet en børneomsorgsstrategi der er fokuseret på afinstitutionisering.

Med udgangspunkt i en ny national 10 års handlingsplan er målet at etablere samfundsbase rette tjenester og faciliteter for omkring 7 000 børn og unge, såsom dagcentre for handicappede børn. Nationale bevillinger bliver allerede investeret med det formål, men EU har nu også afsat en flerårig EU bevilling på 25 millioner € fra EFRU og 14 millioner € fra ESF til at støtte reformprocessen.

Idet man trækker på Rumæniens erfaring med afinstitutionisering, der reducerede antallet af børn i døgninstitutioner med omkring 90 % i løbet af to tiår, føler Bulgarien at de er klar til denne store opgave. "Livskvaliteten for nogle af vore mest skrøbelige borgere er på spil, så vi har ikke råd til at fejle," siger Nadia Shabani, direktør for det bulgarske børnebeskyttelsesagentur, som har været den vigtigste tekniske drivkraft for processen.

### FIND UD AF MERE OM SPIDLA RAPPORTEN:

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=3992&langId=en>

# ADGANG – INVESTERING I UNGE OVER GRÆNSER

**Unge fra udsatte kvarterer i Medway i det sydøstlige England og Dunkirk i Nordfrankrig får chancen for at forbedre deres livskvalitet og øge deres evne til at blive beskæftiget gennem Adgangsprojektet.**

Adgangsprojektet dækker en periode på 36 måneder der slutter november 2011. Fra EFRU fik projektet bevilliget 509 947,33 €, der udgør 50 % af det samlede budget på 1 019 912,60 €.

At styrke unge er det mål som Medway byråd og Dunkirk Bysamfund har sat sig for at nå, da de lancerede Adgang i 2007. De havde sammen fostret et ønske om byfornyelse og kontakt mellem generationerne, projektet søger at skabe en atmosfære af fælles tillid og håb over alt i disse to lokalsamfund.

De udsatte kvarterer der var målet omfatter Medway og især White Road området og Wayfield hvor antallet af unge der ikke er i uddannelse, beskæftigelse eller erhvervsuddannelse (NEET'er= Not in Education, Employment or Training ) er voksende. Den franske ekvivalent, også med en stigende trend, er kendt som JAMO'er (Jeunes À Moindres Opportunités). At lade de unge få mere indflydelse på hvad der sker i deres kvarter vil udvikle en større følelse af ejerskab hos dem og, hvad der er vigtigt, en følelse af stolthed.

## Lære at leve

Programmet indeholdt lektioner i hvordan man i praksis udvikler lokalsamfund og medborgerskab. Emner såsom de følgende er dækket: madlavning; grundlæggende elektricitet; it, færdselsregler; orientering og udendørs færdigheder; samfundsudvikling.

Gennem praktiske fransk/engelske samtaleklasser, vil de unge kunne skabe bånd med dem på den anden side af Kanalen, og lære mere om dem og deres kultur. De vil sammen lave en video der optager deres aktiviteter.

## Planlægning for fremtiden

Faglig udvikling er også en af Adgangs projektets prioriteter, især i tiden op til De Olympiske Lege i 2012. Disse unge mennesker vil blive undervist i sportsledelse, førstehjælp og event ledelse så de vil være godt placerede til at praktisere deres organisations og sprogfærdigheder under legene.

## Være forældre med erfaring

Det er aldrig let at være en familie, men når du er ung og fra en udsat baggrund, er det endnu sværere. Det er grunden til at erfarne forældre er bragt ombord som en del af projektet for at dele med unge forældre hvad der virker for dem. De unge og de erfarne forældre bliver opmuntret til at mødes regelmæssigt og med deres kombinerede viden at skabe informationsbrochurer og videoer så de kan gives videre til andre.

Kreativitet uden grænser

Kunst har ligesom sport et virkeligt potentiale til at bringe mennesker sammen uanset deres baggrund, alder eller kultur. Ved hjælp fra fagfolk laver de unge forskellige forestillinger for at genoplive sociale netværk og skabe store interesse for kunst.

### FIND UD AF MERE:

<http://www.acces2seas.eu>

Fra en 22 årig deltager,

» Kurset har lært mig uvurderlige færdigheder inden for kunst og design, såsom at lave et kuffert museum! Jeg er også blevet involveret i mange andre aktiviteter – it støtte, diplomati, løbe og spille trommer. Det har været overraskende og har givet mig smag for rampelyset! Jeg ville egentlig kun hjælpe som frivillig, men jeg endte med at blive deltager på fuld tid. «



Kulturer og generationer forenes gennem skuespil

# IT-FÆRDIGHEDER – ET VINDUE TIL FREMTIDEN

Da Langas j ateitj initiativet begyndte tilbage i 2002 var kun en lille del af Litauen dækket med internet, 11 % for at være præcis. Ikke overraskende var der derfor også få med it-færdigheder. Internetafdækningen er imidlertid siden blevet større og med den antallet af personer med it-færdigheder. Støttet af fonde fra private virksomheder (grundlæggerne af Langas j ateitj) samt fra Den Europæiske Socialfond er Langas j ateitj initiativet kommet langt med at dække den digitale kløft i Litauen.

Mere end 75 000 litauere er siden 2002 blevet tilbudt gratis it-færdigheds kurser. Et af de mest bemærkelsesværdige kurser var 'Grundlæggende it-færdigheder for en litauisk e-borger' der blev afholdt fra 2006 til 2008. De ældre, handicappede og de der boede i fjerntliggende områder nød alle godt af det, og mere end 50 000 voksne gennemførte IKT kurser.

IT-færdighedsprojektet modtog 2 millioner € fra Den Europæiske Socialfond.

## Universel adgang, universal interesse

"Jeg er glad for at være i stand til at finde information og udvide min viden. Jeg kan især lide undervisningen i poesi, som jeg fandt online. Jeg kan finde hvad som helst, herunder blomster", siger Ina Laurinaityte, en pensioneret litauer, der effektivt viser sin evne til at tilpasse færdigheder til interesser.

Dette eksempel blev, ved siden af mange andre, gjort muligt af Langas j ateitj alliancen hvis aktiviteter blev startet af socialt ansvarlige virksomheder, banker og telekommunikations- og it firmaer. Og mens der er nogle, der kun bruger internettet til fritiden, viser andre den positive effekt det kan have i deres erhverv. Ideen bag initiativet var at stimulere økonomisk vækst og forbedre levestandarden i Litauen, samt at øge konkurrenceevnen i Europa og længere borte.

## Entusiasme for læring

Etableringen af gratis offentlige internet adgangspunkter var det første skridt i Langas j ateitj projektet. Gennem et samarbejde med Indenrigsministeriet, blev der etableret et netværk med mere end 800 adgangspunkter, der blev holdt åben indtil



2008. Denne udvikling hjalp med at styrke lokale beboere især i fjerne områder. Gennem et samarbejde med lokale kommuner kunne projektet etablere disse adgangspunkter i biblioteker, postkontorer, skoler, hospitaler og lokale forvaltningskontorer. Alle punkter blev udstyret med to til fem computere.

Fra marts 2006 til august 2008 i løbet af dette projekts implementeringsperiode, blev der holdt særlige kurser i it-færdigheder og grundlæggende internet i alle Litauens 60 kommuner. Dette gav 50 400 personer fra 16 år og opefter chancen for at øge deres it færdigheder og, på samme tid, deres beskæftigelsesmuligheder. Kvinder udgjorde den overvejende majoritet.

Da 'Grundlæggende it-færdigheder for en litauisk e-borger' projektet nærmede sig sin afslutning, blev det tydeligt at mange deltagere stadig ønskede at forbedre deres nyerhvervede færdighed. Så med hjælp fra Microsofts program for ubegrænset potentiale forgrenede projektet sig yderligere, og skabte et fjernundervisningsprogram med titlen 'Moderne måder at opnå ikt viden'. Dette program dækker fire online e-læringskurser i ikt færdighedsudvikling. Omkring 8 000 personer har indtegnet sig på et af disse onlinekurser siden 2008.

### FIND UD AF MERE:

<http://www.langasiateiti.lt/index.php/en>

"Ordinære mennesker er efter it-færdigheds programmet og det udvidede internet netværk blevet i stand til at udvikle kontakter uden at skulle forlade hjemmet, læse aviser online, downloade information, gennemføre betalinger og følge med i de lokale tjenester," siger Zigmantas Janciauskis fra Litauens forening for fysisk handicappede.

# ROBOTDALEN – SMARTE ASSISTENTER TIL ET UAFHÆNGIGT LIV

**Robotter fremtryller billeder om upersonlige futuristiske maskiner. Men mange af dem der bliver udviklet eller afprøvet i det centrale Sverige i 'Robot Valley' (RobotDalen) vil forandre folks holdninger til dem for altid. Nye sundhedstjenester og assisterende-teknologi robotter kan forbedre ældre og handicappedes livskvalitet – en voksende befolkning, der ofte finder sig selv i udkanten af det europæiske samfund.**

På et område der strækker sig over 100 km på tværs, er RobotDalen et førende robotteknisk center der bringer forskere, udviklere, fabrikker og akademikere sammen. Den specialiserer sig i robotteknik til industri, logistik og sundhedstjenester og bliver støttet af Sveriges regeringsagentur Vinnova, samt forskellige svenske myndigheder, universiteter og den private sektor.

Paraplyprojektet vil køre indtil 2013 og får yderligere bevillinger fra Den Europæiske Fond for Regional Udvikling, med henblik på at skabe mindst fem nye produkter og fem nye operationer eller virksomheder i finansieringsperioden der slutter i 2010. Det har allerede introduceret omkring 150 mindre virksomheder i sin hjemmeregion til fordelene ved robotteknik og automatisering. EU finansieringen har også hævet Robotdalens profil og etableret forbindelser til lignende europæiske klynger.

Idet det bringer nationale og internationale robotteknik udstyrsproducenter sammen arbejder projektet tæt sammen med brugere såsom hospitaler for at teste nye udviklinger. Det er nu mere end halvvejs mod dets oprindelige mål om at skabe 30 nye operationer eller virksomheder inden for det robottekniske felt og 30 nye produkter.

## Robotteknik inden for sundhedstjenesten

Mange af projektets nyeste robotter er udviklet til at sikre de ældres og handicappedes livskvalitet, ved at holde dem socialt forbundet og sat dem i stand til og/eller tilladt et uafhængigt liv hjemme. "Når vi nærmer os sundhedstjenester ser vi vores arbejde mere i menneskelige termer end i robottermer," siger Erik Lundqvist, Direktør, RobotDalen.

Ifølge den Japanske Robot forening (JARA), kan 'tjenesterobotter' (der omfatter robotter for personlige, medicinske og sundhedsapplikationer) udgøre et globalt marked på omkring 24,35 milliarder € i 2020, et tal der

### NOGLE EKSEMPLER PÅ EN INNOVATIV ROBOTTEKNIK

'Bestic' der blev lanceret sidste år, er et spiseredskab til personer med begrænsede armbevægelser. Den kompakte bordrobottekniske arm har en ske eller tænger for enden, og kan kontrolleres ved hjælp af knapper eller et joystick. Et andet nyttigt redskab, der er under udvikling, er 'Giraff', en mobil robot der gør det muligt for personer at kommunikere med andre via en tovejs kommunikationsmonitor. "Den tillader familie, venner, omsorgsmedarbejdere at besøge de ældre i deres hjem via internettet, præcis som hvis de stod ansigt til ansigt," siger Maria Gill, sygeplejerske og projektleder, IKT i ældreomsorgen.

Smarte robotter er vitale for menneskelig interaktion med en aldrende befolkning. 'Genesis' er en maskine, der er lanceret for nylig, som hjælper med at genopbygge muskler efter sygdom eller uheld. 'Zoom' er en elektrisk kørestol, der kan tage brugerne op af trapper eller ud i naturen. For at forbedre effektiviteten i sundhedstjenesterne arbejder projektet også på 'RobCab', en robot der kan assistere sygeplejersker med opgaver såsom at skifte hospitalssenge.

Der var tildelt et maksimum på 850 000 € per år til Robot Valley projektet fra EFRU for perioden 2008 til 2010.

er mere end dobbelt så stort som markedet for industrirobotter. RobotDalen tror at den største del af væksten i tjenesterobotter i dette tiår vil komme fra de personlige/medicinske/sundhedsmæssige segmenter.

### FIND UD AF MERE:

[www.robotdalen.org](http://www.robotdalen.org)



Unikt chassis design muliggør en bred vifte af funktionelle øvelser

# ROMA INKLUSION – KAMPAGNE

## FOR ÆNDRING



**Hvad gør en kampagne for romainklusion effektiv? Hvordan kan man finde ud af præcis hvor problemet er og hvordan det kan løses? Og, det vigtigste, hvordan kan man sikre at det er forbundet til politisk handlen – at skabe og opretholde betingelser for forandring?**

SPOLU Internationale Fond, en ngo fra Nederlandene med mere end 10 års erfaring i at etablere romaorganisationer, sammenbringer Rumæniens politiske center for romaer og minoriteter, Aktiv Roma Albanien og Integro fra Bulgarien.

Sammen vil de deltage i et pilotprojekt der vil besvare disse, og andre spørgsmål. Det vil køre i fire lande, under Den Europæiske Roma Græsrodsorganisations (ERGO) netværks banner.

### Angribe stereotyper

Et 'pilotprojekt' er blevet udviklet til at teste gennemføreligheden af en vis aktion samt at vurdere dens nytte. Den interinstitutionelle aftale mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen om budgetdisciplin og sund økonomisk forvaltning gør det muligt for Kommissionen at implementere disse projekter på opfordring fra Parlamentet.

Kampagnerne vil tackle romastereotyper på den offentlige scene og blandt politiske beslutningstagere, samt i romasamfund. Målet er ikke alene at adressere disse holdninger men også at mobilisere og sætte romasamfundene i stand til at ændre de betingelser, der skaber deres fremtid.

Et af de overordnede mål er at udvikle en kampagne til at øge bevidstheden – med modeller, metoder og budskaber. Dette vil bidrage til at måle kampagnens effekt og at kopiere den andre steder. SPOLU vil også investere i menneskelige ressourcer via et udviklingsprogram for unge roma fagfolk.

### Hvordan få budskabet ud?

I Rumænien vil politikcentret for romaer og minoriteter anvende film til at nå et bredere publikum. Målet er at styrke unge og skræmme dem fra at tage til et af Bukarests værste romaghettoer – Ferentari. Bag ved dette ligger behovet for at bryde udstødselsskiklen og stigmatiseringer der plager deres kvarterer. Børn fra det kvarter bliver opmuntret til at udforske alternative fremtidsmuligheder. Der bliver lavet en film om livet i Ferentari i tæt samarbejde med Rumæniens prisvindende produktionsselskab Strada.

I Rumænien og Italien vil kampagner der er centreret om sportsbegivenheder sprede positive budskaber til et bredere publikum. Denne komponent søger langfristet engagement fra sportsforeninger for at adressere antiroma følelser. Politikcentret for romaer og minoriteter vil deltage ved siden af andre grupper, såsom Unione Italiana Sport per Tutti (UISP).

I Albanien og Bulgarien vil man koncentrere sig om at opmuntre lokale og regionale myndigheder til at adressere romaproblemer mere seriøst. Lokale myndigheder anerkender ofte kun romaproblemer på et overfladisk niveau. Og herudover er mange romaer blevet passive og opfatter dette som 'normalt'. Som en konsekvens heraf deltager romasamfund sjældent som ligestillede interessenter i kommunalpolitik.

For Albanien RAA og Bulgariens Integro er opgaven at stimulere integrerede tilgange til romainklusion ved at involvere lokale romasamfund, kommuner og regioner. Det forventede resultat er større anerkendelse af romaborgere som ligestillede interessenter i politikudvikling og implementering.

Projektet er finansieret af pilotprojektet 'Paneuropæisk koordinering af romaintegrationsmetoder – Roma inklusion, under komponenten 'Information og øge bevidsthed'.

Det kører fra 5. juni 2010 til 5. december 2011

EFRU bevillinger repræsenterer 989 140 €

Nationale bevillinger er 175 000 €

Det samlede budget er 1 164 140 €

FIND UD AF MERE:

[www.ergonetwork.org](http://www.ergonetwork.org)

# MÅLRETTET MOD DE MEST UDSATTE I UNGARN

**Et eksperimentelt program til at kickstarte udvikling i omkring 30 'mikroregioner' i Ungarn er ved at blive sat i gang. Med et kraftigt input fra lokalsamfund og EU økonomisk opbakning, finansierer det flere hundrede infrastruktur, miljø, transport og turismeprojekter.**

Programmet for de mindst udviklede mikroregioner (MUMR) hjælper de mest udsatte mikroregioner, hovedsagelig i landets nordøstlige, sydlige og sydvestlige egne. Med fokus på økonomisk udvikling, beskæftigelse, uddannelse og integration af romaer, kombinerer det innovativt en vifte af forskellige fonde og operationelle programmer.

MUMR programmets samlede budget: 340 millioner € bevillinger

EU's Europæiske Fond for Regional Udvikling og Den Europæiske Socialfond bidrager tilsammen med 85 % for 2007 til 2013 programmeringsperioden, Ungarsk finansiering 15 %

Det, der driver programmet og dets mål, er arbejdsløshed, fattigdom, udskillelse og diskrimination. Ungarns mest forfaldne mikroregioner er hjemsted til omkring 10 % af befolkningen og en ud af tre er fra romabefolkninger. Yderligere udfordringer omfatter mangel på økonomisk aktivitet, manglende skoler, arbejdskraftmigration og en voksende gæld.

I sin første nationale udviklingsplan (2004–06), kanaliserede Ungarn mere end gennemsnitlige bevillinger til mange af disse mikroregioner. Resultaterne var imidlertid ikke så imponerende og nationale myndigheder erkendte at yderligere handling ville være nødvendig. Dette gav anledning til MUMR, et komplekst udviklingsprogram der er rettet mod nationens mest forfaldne mikroregioner – der er lokaliseret i regionerne i Nordungarn, Den Store Sydslette, Den Store Nordslette og Sydtransdanubien.

MUMR's bevillinger bliver distribueret via tre ungarske nationale operationelle programmer (regioner, social fornyelse og social infrastruktur). En tredjedel bliver ligelig fordelt, en tredjedel er afhængig af antallet af indbyggere per mikroregion (mellem 11 000 og 72 000) og en tredjedel afhænger af antallet af bosteder per mikroregion (mellem fire og 49). Adskillige andre nationale instrumenter bidrager også til at finansiere MUMR.

## Territorial tilgang, ressource-baseret planlægning

Programmet har et kontor i Budapest i Det Nationale Udviklingsagentur (NDA). Udover kontoret har det også to NDA koordinatore per mikroregion, adskillige eksperter og assistance fra lokale 'adopterende' universiteter. De har sammen bistået mikroregionerne med at udvikle en projektpakke med forskellige integrerede projekter, der bygger på en lokal udviklingsplan til at anvende mikroregionens tildelte sum.

Omkring 5 000 personer har deltaget i projektplanlægningen, hvilket fremhæver involveringen af lokalsamfund i hver mikroregion. "MUMR programmet er enestående i Ungarn, og introducerer et nyt udviklingsinstrument og vælger mikroregioner som målområder snarere end mere centraliserede regioner eller amter," siger Frigyes Janza, MUMR programkoordinator.

Af de 900 projekter der er blevet udvalgt af forvaltningsmyndigheder er omkring 250 allerede begyndt. De omfatter arbejde med at bygge eller renovere skoler, børnehaver, social- og sundhedscentre og busstationer samt forbedring af spildevand, drikkevand og faciliteter til at forebygge oversvømmelse. Romasamfund uden for byer bliver hjulpet takket være bygningen af bedre forbindelsesveje, mens adskillige hovedregionsveje også er planlagt. Til sidst har programmet også til formål at øge turismen til disse sjældent besøgte mikroregioner, der har vigtige kultur og kulturarvs attraktioner.

### FIND UD AF MERE:

[www.nfu.hu](http://www.nfu.hu)



## EFRU ÆNDRINGER – REDUCERE

## ADMINISTRATION, FRIGØRELSE AF BEVILLINGER

Mens Europa kommer sig over virkningen af en række finansielle kriser er EU gået ind for at tilpasse de forordninger, der styrer Den Europæiske Fond for Regional Udvikling, for at kunne forenkle forvaltningsreglerne for Struktur og Samhørighedsfondene. Panorama undersøger den sandsynlige effekt ude lokalt.

### En central del i den europæiske genopretningsplan

Den igangværende økonomiske krise har mærket erhvervstilliden, forøget antallet af mennesker uden arbejde, og lægger et massivt pres på offentlige finanser. Især med hensyn til det sidste, betyder presset på offentlige budgetter at regeringer og regioner i stigende grad finder det vanskeligt at matche de bevillinger som er en forudsætning for europæiske strukturinvesteringer.

EU præsenterede nye foranstaltninger den 16. juni 2010 som vil forenkle forvaltningsreglerne for Struktur og Samhørighedsfondene. Disse ændringer skulle bidrage til at facilitere adgang til bevillinger og accelerere investeringsflowet på et tidspunkt hvor offentlige budgetter er under pres. Som en del af foranstaltningerne til at modvirke den økonomiske krise vil yderligere forudbetalinger på omkring 775 millioner € blive udbetalt til nogle medlemsstater for at tackle øjeblikkelige cash flow problemer.

Disse nye ændringer er blevet bragt ind for at hjælpe med at tackle likviditetsproblemer, samt reducere administration for at gøre det lettere at få adgang til bevillinger. Ved at sætte gang i projektimplementeringen på stedet gives en hjælpende hånd til nationale og regionale økonomier i disse krisetider.

Gennem de tre samhørighedspolitik fonde – Den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond (ESF) og Samhørighedsfondene – investerer de 455 samhørighedspolitikprogrammer samlet 347 milliarder €, mellem 2007 og 2013, i alle EU regioner.

De vigtigste ændringer er:

- **Introduktion af et enkelt loft på 50 millioner € for alle store projektyper der kræver Kommissionens godkendelse I.**

Denne nye ensartede tærskel vil tillade, for eksempel, medlemsstaterne alene at beslutte mindre miljøprojekter, og derved gøre det muligt at sætte dem i gang hurtigere

- **Tillade store projekter at blive finansieret af mere end et program.**

For eksempel, etableringen af et stort motorvejsafsnit, der krydser forskellige regioner, kan nu medfinansieres af flere regionale programmer. Det var ikke muligt under de tidligere regelsæt.

- **Udvidet anvendelse af finansieringsteknik.**

Giver muligheden for at etablere dedikerede instrumenter til at forøge forbrug på energieffektivitet og vedvarende energi.

- **Lette forpligtelsen til at opretholde investeringer over en femårig periode.**

Disse regler vil nu gælde visse projekter, såsom dem i infrastruktur og produktive investeringssektorer. De vil ikke omfatte virksomheder der går utilsigtet konkurs.

- **Forenkling af reglerne for 'indkomstskabende' projekter (dvs. motorvejsafgifter eller projekter der involverer leasing eller salg af grunde).**

For at lette medlemsstaternes administrative byrder vil indkomster kun blive fulgt indtil lukningen af det relaterede program.

- **Måltretning af yderligere forskud på 775 millioner €**

(4 % fra ESF og 2 % fra Samhørighedsfonden) til medlemsstater der modtog lån under IMF's balance i enkeltbetalingsordning, eller havde et fald i BNP på mere end 10 %: ved at sætte disse to kriterier vedrører det Estland, Letland, Litauen, Ungarn og Rumænien.

- **Udsættelse af 'N+2 frigørelse' regler.**

Under N+2, hvis bevillinger der var tildelt i 2007 ikke var blevet anvendt ved udgangen af 2009 ville de automatisk blive returneret til EU budgettet. Disse ændringer vil tillade tilsagn for 2007 at blive anvendt over en længere periode.

Disse ændringer komplementerer de mange andre initiativer der har været taget siden begyndelsen af krisen under den europæiske genopretningsplan.

**FOR YDERLIGERE INFORMATION:**

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/funds/recovery/](http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/recovery/)



Panorama finder i hvert nummer ud af hvordan to projekter udvikler sig ud fra perspektivet hos dem der forvalter dem. Vi ser på højde og lavpunkter i forvaltningen af EFRU-finansierede projekter: identificerer problemer og deler løsninger

### PROJEKT 1

## ET KIG IND HOS LONGLIFE

#### Tal og fakta

Der bliver investeret omkring 2,3 milliarder € i Longlife projektet fra januar 2009 til januar 2012.

### Design har betydning

Juli i år bliver fundamentet lagt for en prototype bygning der kunne blive den gyldne standard for fremtidens bygninger. Karakteriseret ved energi og omkostningseffektivitet, vil den nye prototype trække på ekspertise fra fem lande i Østersøregionen.

En 500 siders gennemgang af den praksis der anvendes i Danmark, Tyskland, Litauen, Polen og Rusland danner grundlaget for denne nye bygnings prototype. Det er meningen at denne model vil tilbyde et bæredygtigt, og prismæssigt overkommeligt alternativ til byggeindustrien international.

“Hvis du bruger nok tid på at forberede en projektsøgning, vil du spare tid i implementeringen” siger Kiefel, “fordelene ved at diskutere de forskellige opgaver og forventninger med partnere må ikke undervurderes”.

### Forening af styrker for at maksimere effekten

De sidste få måneder af Longlife projektet har været brugt til at indsamle information og rapportere om den nuværende status for teknologisk udvikling, administrative krav, juridiske procedurer, finansielle perspektiver og byggeindustriens demografiske behov i projektets deltagende lande.

Der blev lavet sammenligninger og afdækket forskelle for at identificere præcis hvorledes visse byggemetoder kan blive optimeret og efterfølgende standardiseret. Resultatet vil blive et sæt vejledninger for energieffektivitet, bæredygtighed, ressourceoptimering og lave livscyklusomkostninger.

### Fra vejledninger til arkitekttegninger

Projektleder og forelæser Klaus Rückert har i sommersemestret haft klasser ved Berlins Teknologiske Institut og Josifas Parasonis på Vilnius Gediminas tekniske universitet. Hensigten med disse klasser er at komme frem til en prototype for en bæredygtig og energieffektiv beboelsesbygning.



### Der gøres fremskridt i kommunikation

Et projekt med en så omfattende geografisk dækning har forståeligt nok krævet et bemærkelsesværdigt højt kommunikationsniveau mellem partnerne. Maria-Ilona Kiefel forklarede at det blot ikke var nok bare at skrive emails.

“Efter vores workshop i Vilnius, i slutningen af januar, besluttede vi at afholde regelmæssige videokonferencer. Dette har vist sig at være virkelig effektivt. Regelmæssig overvågning af tillidsopbyggende samarbejde har været de vigtigste ting for Longlife projektet,” tilføjede hun.

### Fleksibilitet stillet over for besparelser

Mens fremgangen har været konstant led projektet på grund af den finansielle krise da tre partnere måtte forlade det. Dette var, sagde Kiefel, virkelig et lavpunkt. Det krævede en rekonstruktion af visse opgaver for at kunne opfylde Longlife projektets mål.

Longlife har tre partnere i hvert af de deltagende fem lande – et universitet, en forvaltning og en virksomhed. Krisen betød at en partner fra Tyskland og to fra Polen forlod projektet.

Projektet havde sin midtvejs internationale konference i Sct. Petersborg i juni hvor partnerne lavede planer for at arbejde med deres russiske modpartner.

#### FIND UD AF MERE:

[http://www.longlife-world.eu/home\\_en.html](http://www.longlife-world.eu/home_en.html)



Mens vi vil følge op på Musikpark og NanoHealth centret i næste nummer, vil vi i dette nummer se hvad der sker i to andre projekter – Konkurrencedygtige sundhedstjenester og Longlife.

## PROJEKT 2

# ET KIG IND HOS KONKURRENCEDYGTIGE SUNDHEDSTJENESTER

### Tal og fakta

Der bliver investeret lige under 1 million € i Konkurrencedygtige sundhedstjenester projektet fra januar 2008 til udgangen af 2010.

## At gøre livet lettere for fjerne patienter

Nyrepatienter i det høje nord vil snart opleve kortere ventetid ved lokale aftaler for at se deres læger, når færre ambulante patienter er nødt til at tage 320 km rundturen til Raigmore hospitalet i Inverness. De nyeste tjenester betyder at nogle kontrolbesøg for patienter, der modtager dialysebehandling, kan blive foretaget via et simpelt videolink. Teknologi bliver gennem Konkurrencedygtige sundhedstjenester projektet anvendt effektivt til at nedbringe rejse og ventetider – hvilket er en virkelig lettelse for de patienter, der bor på fjerne steder i det nordlige Europa.

Projektkoordinator Minna Mäkiemi er tilfreds med fremskridtet indtil videre. "Vi afprøver faktisk flere tjenester end vi oprindeligt havde planlagt", sagde hun om projektet der spænder over Finlands, Irlands, Norges, Sveriges og Skotlands fjerneste regioner. Disse er områder med en befolkningstæthed på omkring 3,5 per km<sup>2</sup>.

## Langt ud over traditionel behandling

Meget er blevet nået siden vores sidste projekt opdatering. Her er blot et par eksempler på de nye tjenester, der har rodfæstet sig. Det centrale nyreudstyr på Raigmore hospitalet i Inverness er nu forbundet til Caithness General hospitalet i Wick (180 km væk) via et video link, og hjælper derved det stigende antal Caithness patienter med nyresygdomme. Sygeplejersker kan også få fordel af linket, da de kan rådspørge specialister om deres patienters behandling.

Oulu Universitetshospitals specialister behandler patienter med forskellige sår og bensår på et fjernliggende sundhedscenter via et højdefinitions videolink. Disse patienter kan konsultere dermatologer, plastikkirurger og sårbehandlingssygeplejersker. Og deres hjemmesygeplejersker kan omvendt konsultere sårbehandlingssygeplejersker. Denne vedvarende tjeneste hilser velkommen af patienter, der ikke længere er nødt til at tage lange og sommetider pinefulde rejser til hospitalet eller sundhedscentret.

## Moderne sundhedstjeneste kræver moderne midler

Projektet har ikke været uden sin andel af forhindringer – tekniske begrænsninger for blot at nævne en. Minna Mäkiemi forklarede, at nogle gange støttede den eksisterende it infrastruktur ikke de nye tjenester. For eksempel led lyd og billedkvaliteten i Skotland hvis der var ISDN forbindelser med lille båndbredde. Og da sundhedstjenesten bringes ud i hjemmene må patienterne også have hurtige bredbåndsforbindelser, hvilket ikke altid er tilfældet hos de ældre.

Koordinering af multidisciplinære teams har også været en udfordring. Projektet skal have input fra mange travle mennesker – doktorer, sygeplejersker, sundhedsarbejdere, itk stab og administrativ stab – det har gjort det vanskeligt at matche planlægninger. Den internationale dimension fjøede yderligere til dette. Sikringen af informationsflowet mellem partnere, der kun mødes to gange om året, har været vigtig.

For Minna Mäkiemi, har det været en af de mere behagelige dimensioner ved projektet – at være i stand til at dele viden og lære fra andre partnere, samt at gennemføre noget benchmarking. Den internationale dimension har også bidraget til at analysere pilot e-tjenesternes succes og feasibility, da data er blevet delt mellem partnerlandene. Dette kan omvendt hjælpe med yderligere at udvikle nye tjenester i den nordlige periferi.

Hvis Minna Mäkiemi skulle give et råd til andre i en lignende position, ville det være at have en fælles udviklet implementeringsplan, som alle enes om, for at sikre det fulde engagement i at nå alle de forskellige mål. Udfordringen er nu at bane vejen for vedvarende tjenester, der vil vare udover Konkurrencedygtige Sundhedstjenester projektet.

### FIND UD AF MORE PÅ:

[www.ehealthservices.eu](http://www.ehealthservices.eu)



# REGIONER FOR ØKONOMISK FORANDRING

## – SKABE BÆREDYGTIG VÆKST

**Grønnere byer til Europa og bæredygtige løsninger inden for energi og IKT områderne stod centralt i diskussionerne på den årlige konference i Regioner for økonomisk forandring initiativet (20. – 21. maj 2010).**

Konferencen så i overensstemmelse med sin rolle som motor for innovation og økonomisk modernisering på hvordan vækst kan gøres bæredygtig gennem målrettede handlinger, intensiveret samarbejde samt politisk konsensus.

“Samhørighedspolitik er enestående placeret til at bidrage til levering af EU’s bæredygtige vækstsmål,” sagde miljøkommissær Janez Potočnik i sin tale, hvor han forklarede at den kunne drive bevægelsen mod en mere ressourceeffektiv, konkurrencedygtig og grønnere økonomi.

Konferencen kom med bidrag til at nå dette mål gennem organiseringen af workshops og lanceringen af lokale handlingsplaner, 2010 RegioStars prisen samt ved at skabe muligheder for networking og udveksling af god praksis.

### Regionerne i aktion

Der blev søgt nye perspektiver på vigtige emner i en række workshops. Med hensyn til bæredygtige IKT løsninger, foreslog taleren Luc Soete fra Maastricht forsknings og uddannelsescenter UNU-MERIT Focus, at den langsigtede forsknings og innovationspolitik var vigtig for smart, bæredygtig og inklusiv vækst. “Med det økonomiske pres på medlemsstaternes budgetter i de kommende år er det afgørende i dag at understrege de europæiske regeringers særlige rolle og ansvar for et langfristet offentligt engagement i støtten til forskning og innovation,” sagde han.

Som et bidrag til diskussionen om hvordan man kan opnå større energieffektivitet i regioner og byer, præsenterede Barcelonas Provinsråd et modelprojekt der går mod en effektiv implementering af kuldioxid reduktionsmålene. Det kommunale netværk havde bidraget til at forbedre regionens miljøforvaltning ved at udvikle bæredygtige indikatorer og etablering af støttetjenester.

Workshoppen om grønnere byer fokuserede på vigtigheden af at genanvende tidligere forurenede industriområder i byerne og forurenede lossepladser til udvikling af byer og regioner.

### Handlingsplaner for fast-track netværk

Konferencen markerede lanceringen af lokale aktionsplaner for de såkaldte fast-track netværk der fokuserer på emner såsom innovation, bæredygtighed, integration og social inklusion. Mange fast-track netværks felterfaring blev præsenteret i løbet af konferencen. Torino byråd præsenterede den lokale handlingsplan for ‘Etablering af sundere fællesskaber’, et initiativ der illustrerer den bæredygtige væksts sociale aspekter: fremme af sundhedsemner i bymiljøer projektet fremhæver behovet for en koordineret aktion, der involverer forskellige politikområder såsom miljø, social eller økonomisk politik. For eksempel kan sundhedsproblemer, der er skabt gennem social sårbarhed, ikke alene løses via sundhedspolitik.



#### REGIOSTARS 2010: BELØNNING AF INNOVATIVE IDEER

Seks innovative projekter der havde fået regionale bevillinger modtog RegioStars prisen ved den ceremoni der var blevet arrangeret inden for konferencens rammer. Vinderne var det belgiske C-Mine center for at omforme et industrielt område til et center for iværksættere og besøgende; et svensk mikrofinansieringsinstitut der hjælper vandrende kvinder med at sikre kapital til etablering af deres egen virksomhed; den litauiske ‘Langas j ateitj’ alliance der promoverer e-tjenester blandt de ældre, de handicappede og mennesker der bor i fjerntliggende områder; en ny tysk forretningsmodel for ambulatorisk overvågning af patienter; et fransk højhastigheds bredbåndsprojekt for tyndt befolkede områder; og det litauiske webstedsprojekt esparama, der informerer om EU strukturfondsbevillinger. RegioStars der for første gang omfattede to CityStars kategorier bliver uddelt hvert år for at fremhæve projekter der kan inspirere andre regioner.



## Regioner viser muligheden

Deltagerne havde mange konkrete eksempler på innovative og bæredygtige løsninger som de kunne bringe til bordet. Juan Alario fra EIB præsenterede ELENA (Europæisk Lokal Energi Assistance), en teknisk støttefacilitet der hjælper byer og regioner med at forberede bæredygtige energiprojekter til EIB bevillinger. Han forklarede at ELENA projekter blev udviklet til at kunne kopieres andre steder, og på den måde bidrage til at sprede god praksis. Finansieret gennem EU's Intelligent Energi – Europa program, støtter ELENA projekter såsom bæredygtige bygninger eller miljøvenlig transport.

I Den Tjekkiske Republik har energieffektivitetsforanstaltninger i byggesektoren, som har været medfinansieret gennem EFRU, resulteret i en reduktion af luftforurening og CO<sub>2</sub> emissioner, operationelle besparelser for firmaer, skabelsen af grønne jobs samt et sundere miljø.

Andre demonstrationsprojekter omfatter PIKE projektet for adgang til e-government tjenester og B3 regioners aktioner for bedre bredbåndsforbindelser til at tackle det digitale gab.

Initiativet Regioner for Økonomisk Forandring blev lanceret i 2006 for at give regioner en mulighed for at påvirke politikområder på en effektiv og koordineret måde. Det er finansieret gennem INTERREG IVC og URBACT II programmerne.

### FIND UD AF MERE:

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/conferences/sustainable-growth/home\\_en.cfm](http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/sustainable-growth/home_en.cfm)

## Regionsudvalgets forum om udstødelse

Europa 2020 strategien har med sit strategiske mål 'inklusiv vækst' og Det Europæiske År for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse virkelig fået emner om fattigdom og social udstødelse i rampelyset.

Det er i den kontekst at EU's Regionsudvalg havde arrangeret et forum om lokale og regionale svar på fattigdom og social udstødelse den 8. juni. Formålet var at demonstrere nogle af de utallige eksempler på lokale aktioner som en måde til at bidrage til at omsætte lokal handling til national og europæisk politik. I lyset af stigende arbejdsløshed og økonomiske begrænsninger i kølvandet på den økonomiske krise er disse aktioner blevet endnu vigtigere.

Konferencen fokuserede på tre brede temaer: gøre lokale sociale tjenester mere tilgængelige for alle, forberede mennesker til integration på arbejdsmarkedet, og at etablere et inklusivt medborgerskab i byer og på landet. Lokale projektledere og andre regionale interessenter fra alle områder i Europa delte deres egne erfaringer med de mange tilgange til at adressere disse spørgsmål. Den brede vifte af bedste praksis eksempler havde et fælles fokus på samfundets udsatte grupper – børn der lever i fattigdom, flygtninge og asylansøgere, arbejdsløse unge, handicappede eller hjemløse.

I den afsluttende del argumenterede deltagerne for en bedre forståelse for udsatte individers mangfoldige behov og en tilgang der byggede på individuelle stærke sider – talenter, interesser, færdigheder og kvalifikationer. Denne tilgang blev reflekteret i mange af de succesfulde projekter der især fokuserede på at fostre entusiasme og motivation samt at sætte folk i stand til at tage kontrollen over deres eget liv tilbage. Som et projekteksempel fra Skotland opsummerede ideen: "Intet Omkring Os Uden Os Er For Os".



DATOER 2010/2011	ARRANGEMENT	STED
4. – 7. oktober 2010	Den 8. Open Days, Den Europæiske Uge for Regioner og Byer <a href="http://www.opendays.europa.eu">www.opendays.europa.eu</a>	Bruxelles (BE)
13. – 14. oktober	EU Østersøstrategiens årlige forum <a href="http://www.bsssc.com/news.asp?id=8657&amp;pid=79&amp;sid=79">http://www.bsssc.com/news.asp?id=8657&amp;pid=79&amp;sid=79</a>	Tallinn (EE)
november (tbc)	Romainklusion: Fra dataindsamling og evaluering til dokumentationsbaseret politik <a href="http://ec.europa.eu/regional_policy/">http://ec.europa.eu/regional_policy/</a>	Bruxelles (BE)
9. november	Mikrofinansielle instrumenter <a href="http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/">http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/</a>	Bruxelles (BE)
16. – 19. november	Espon uge ( <a href="http://www.espon.eu/">http://www.espon.eu/</a> )	Liège (BE)
18. – 19. november	JESSICA og JEREMIE konference <a href="http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/">http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/</a>	Bruxelles (BE)
22. – 23. november	Uformelt ministermøde	Liège (BE)
30. november – 1. december	URBACT årskonferenec <a href="http://urbact.eu/en/header-main/annualconference/">http://urbact.eu/en/header-main/annualconference/</a>	Liège (BE)
2. december	Byforum	Liège (BE)
31. januar – 1. februar 2011	5. Samhørighedsforum	Bruxelles (BE)
26. – 27. maj	Konferencen Regioner for Økonomisk Forandring og RegioStars priser	Bruxelles (BE)

Der kan findes yderligere information om disse arrangementer i kalenderafsnittet på vores Inforegio websted:  
[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/conferences/agenda/](http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/)

Vinterudgaven af Panorama vil se nærmere på den femte samhørighedsrapport, der forventes godkendt i begyndelsen af november.

Vi vil herefter i et af de efterfølgende numre af Panorama undersøge hvordan den økonomiske krise, der begyndte i 2008, har afsløret indbyggede strukturelle svagheder i mange lande og regioner i Europa med hensyn til deres økonomiske, sociale og arbejdsmarkedsmæssige udvikling. Det vil analysere de forskellige løsninger der blev muliggjort via den europæiske samhørighedspolitik og Panorama hilser meget gerne bidrag og projekteksempler vedrørende dette emne velkommen.

Panorama vil i 2011 se nærmere på territorielt samarbejde og hvis du vil dele interessant arbejde på ovenstående områder, spørge eller komme med dine synspunkter på dette eller hvilket som helst andet regionalpolitisk emne, så kontakt os via:

**[regio-panorama@ec.europa.eu](mailto:regio-panorama@ec.europa.eu)**

ISSN 1725-812X

© Den Europæiske Union, 2010  
Kopiering er tilladt med angivelse af kilde.

Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Regionalpolitik  
Kommunikation, information og forbindelser med tredjelande  
Raphaël Goulet  
Avenue de Tervueren 41  
1040 Bruxelles  
E-mail: [regio-info@ec.europa.eu](mailto:regio-info@ec.europa.eu)  
Internet: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm)

KN-LR-10-035-DA-C

